

man af denne Sagens Afgjørelse, om man end ikke af en enkelt Sag kan drage nogen uafviselig Slutning til andre Sagers Afgjørelse, dog med Sikkerhed vil kunne bygge paa, at Regjeringen ved alle foresaldende Leiligheder vil stræbe at vise i andre Forhold den samme Retning efter Billighed og Retfærdighed, som den ogsaa har bestræbt sig for at vise her.

Orsted: Forsaavidt det er paaberaabt, at Regjeringen lige siden Souverainiteten mere og mere har beklippet den Skattefrihed, som tidligere har tilkommet Sædegaardseierne, maa jeg herved gøre den Bemærkning, at den Frihed, som tilforn tilkom Adelen, som vare de Gnefte, der kunde eie Sædegaarde i ældre Tider, ophørte i den Skikkelse, den forhen havde, som en umiddelbar Følge af Souverainiteten. Det var ingen Skattefrihed, de havde, men en Selvsbeskatningsret; den kunde ikke bestaae med Souverainiteten. Men Regjeringen fandt allerede strax efter Souverainitetens Indførelse, at Adelen dog skulde have noget Wederlag derfor, og ved Privilegier af 1661 tilfagde den den derfor, at den kun i Nødstilfælde eller hvor Statens Vel nødvendigtviis fordrede det, vilde lægge Skatter paa noget Adelen tilhørende Gods, hverken for den selv eller dens Børn. Dette var en i sig selv uholdbar Bestemmelse, og man forandrede den snart derhen, at man istedetfor et saadant almindeligt Tilfagn, som deels var lidet betryggende for den og deels i høieste Grad generende for den lovgivende Magt, gav dem i en anden Form noget Mindre, men Bestemte, og det var derfor, at der i 1670, vistnok som en Følge af Griffensfeldts Raad, blev tilstaaet Hovedgaardene Frihed, for at Regjeringen frit kunde beskatte deres øvrige Gods.

Senere blev ved Fdn. 16de Decbr. 1682 den Betingelse tilføjet, at de for at nyde hiin Frihed skulde have 200 Tdr. Hartkorn Bøndergods, hvilket ikke tidligere var bestemt, og derhos var det ved Frd. 28 Jan. samme Aar bestemt, hvad der ogsaa blev gjentaget i Landsloven, at de ikke kunde nedlægge nogen Bøndegaard og lægge dens Jorder under Hovedgaarden, og der blev altsaa lagt et stort Baaud paa dem, idet de ikke længere frit kunde disponere over deres Bøndergods, og det kan ansees som et Wederlag derfor, at de beholdt Skattefrihed for Hovedgaardsjordene. Derhos blev det samtidigt dermed fastsat, at det ikke længere skulde være en adelig Forrettighed at eie frit Jordegods, men, ligesom denne Rettighed allerede i 1658 blev indrømmet Kjøbenhavns Borgere, saaledes skulde den nu for Fremtiden tilkomme Alle, saa at den blev forvandet til en aldeles reel Rettighed. At den aldrig er blevet fornægtet ved nogen senere Lov, men at den kun er bleven fortolket i Aaret 1802 paa en aldeles retfærdig Maade, og at den siden ved Omstændighedernes Gang, som Følge af det forstyrrede Pengewæsen, er sunken ned til et dybere Standpunkt end før, men, at den omstøder er bleven fixeret ved Forordningen af 15de April 1818 og endnu mere ved Forordningen af 24de Juni 1840, det er jo vist, og i det Dieblif, da denne Forordning var udgiven, var der Ingen i Landet, der tænkte paa, at det nu i sin nærværende Begrænsning var en nøagtig lovbefæstet Rettighed, som heller aldrig har været disputeret førend i den allerseneste Tid. Den er i sig selv heller ikke trykkende for Andre, siden disse Besiddere have betalt den Fordeel, som var forbunden med deres Godsets Besiddelse.